

Tuairisc Faireacháin ar an gcéad bhliain feidhme de Dara Scéim Teanga Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí.

Cúlra

I mí Aibreán 2010, d'aontaigh Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí an dara scéim teanga faoi alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 leis an Aire Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta. Bhí an chéad bhliain d'fheidhmiú na scéime sin caite ar an 20 Aibreán 2011.

Tá sé mar chuid d'fheidhmeanna an Choimisinéara Teanga faoi alt 21 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 faireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh fhorálacha an Achta. Mar chuid den chúram sin, rinneadh iniúchadh ar fheidhmiú na scéime agus tugadh faoi na céimeanna seo a leanas:

1. Seoladh ceistneoir chuig Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí ar an 17 Lúnasa 2011.
2. Eagraíodh cruinniú ar an 9 Samhain 2011 idir Colm Ó Coisdealbha ó Oifig an Choimisinéara Teanga agus Helen Cullen agus Elizabeth Staunton ó Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí

Achoimre

Bunaithe ar an bhfaisnéis a cuireadh ar fáil dúinn le linn an phróisis faireacháin, is é ár dtuairim go bhfuil dul chun cinn leanúnach agus sásúil á dhéanamh ag Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí i gcur i bhfeidhm an dara scéim teanga.

Is léir dúinn go bhfuiltear ag leanúint den chur chuige a bhain le cur i bhfeidhm na chéad scéime agus go bhfuil comhordú maith á dhéanamh ag an Aonad Cumarsáide & Forbartha ar an obair. Tá a raon sin le feiceáil i:

- Láithreán gréasáin na hOifige atá ar fáil ar bhonn dátheangach
- Cleachtais atá curtha i bhfeidhm i dtaca leis an tseirbhís fáiltithe / lasc-chláir
- Ról an Oifigh Gaelge

Is beag teagmháil díreach a bhíonn ag Oifig an Stiúirthóra leis an bpobal i gcoitinne agus dá bhrí sin tá teorainn leis an idirphlé díreach a bhíonn le baill an phobail. An méid sin ráite tá príomh fhoilseacháin na hOifige lena n-áirítear leagain leasaithe den na leabhráin eolais “Ag Dul Chun na Cúirte mar Fhinné” agus “Ról an DPP” foilsithe go comhuaineach sa dá theanga oifigiúil.

Is iomláine feictear dúinn go bhfuil Oifig an Stiúirthóra Ionchúiseamh Poiblí ag cruthú spás don Ghaeilge ina cuid gníomhaíochtaí, tríd an Scéim Teanga, agus molaimid an Aonad Cumarsáide & Forbartha as an obair leanúnach atáthar a dhéanamh.

Tuairisc

Sa chuid eile den tuairisc seo, déantar cur síos ar ghealltanais na scéime agus ar an eolas a cuireadh ar fáil dúinn ina leith.

4.2 Fáilteoirí

Is iad na Fáilteoirí an chéad phointe teagmhála leis an bpobal. Beidh sé mar pholasaí ag an Oifig a chinntiú go mbeidh cleachtas Seirbhíse Ardchaighdeáin Cháilíochta i bhfeidhm san ionad fáiltithe. Dá réir sin ó thús na scéime:

- Cinnteoidh na Fáilteoirí go dtabharfar ainm na hOifige i nGaeilge agus i mBéarla
- Beidh na beannachtaí bunúsacha i nGaeilge ar eolas ag na Fáilteoirí
- Beidh socruithe cuí i bhfeidhm le gur féidir leis an bpobal teagmháil gan mhoill a dhéanamh leis an oifigeach a mbeidh sé de dhualgas air/uirthi an tseirbhís a theastaíonn a sholáthar trí Ghaeilge, nuair is ann dóibh

Tugadh le fios dúinn gur gnách leis an bhfoireann fáiltithe ainm na heagraíochta a thabhairt i nGaeilge agus i mBéarla ar fhreagairt glaonna dóibh. Cuireadh oiliúint bhreise ar fáil don fhoireann i dtreo deireadh na bliana 2010. Chomh maith leis sin cuireadh oiliúint ar fáil do fhostaí a chuaigh i mbun na gcúramaí sin i mí Bealtaine 2011. In iomláine tá Oifig an Stiúrtóra sásta go bhfuil an nósmaireacht a bhaineann le comhlíonadh an ghealltanais buanaithe i gcultúr na feidhme agus go bhfuil sé d'acmhainn ag an bhfoireann an gealltanais a chomhlíonadh gan mórán stró.

4.3 An tOifigeach Gaeilge (ILO)

Seo a leanas na nithe a leanfaidh an tOifigeach Gaeilge a dhéanamh:

- tacaíocht agus cúnaimh a chur ar fáil maidir le gnáthchomhfhreagras agus le gnéithe áirithe de dhoiciméid dhlíthiúla a d'fhéadfadh a bheith ann ó am go ham a aistriú go Gaeilge
- na cásanna nuair is gá ábhar i nGaeilge a chur amach le bheith aistrithe go gairmiúil a chur in iúl
- cúnaimh tacaíochta agus pointe tagartha a chur ar fáil do gach ball foirne a ghlacann glaonna gutháin nó a dhéileálann le comhfhreagras scríofa nó leictreonach eile i nGaeilge

Cuireadh ar an eolas muid go bhfuil an t-Oifigeach Gaeilge gníomhach agus go dtacaíonn sí leis na riachtanais a bhíonn ag baill foirne i dtaca le ábhar a aistriú nó déileáil le fiosrúcháin a fhaightear i nGaeilge.

Le linn an tréimhse a chuaigh thart dúradh linn gur aistrigh an tOifigeach Gaeilge 8 mír comhfhreagrais agus chuir sí cúnaimh ar fáil ó am go chéile in aistriú cáipéisí dlí. Ní mba ghá don Oifigeach Gaeilge aon ábhar faoi leith a chur chuig aistritheoirí gairmiúla sa tréimhse sin.

4.4 An tAonad Cumarsáide & Forbartha

Is é an tAonad Cumarsáide & Forbartha atá freagrach anois as cur i bhfeidhm na Scéime Gaeilge a chomhordú. Go dtí deireadh na Scéime beidh an tAonad freagrach as na nithe seo a leanas, ach amháin sna cásanna ina luaitear a mhalairt:

- tuairisc a thabhairt, tríd an gCoiste Comhpháirtíochta, don bhainistíocht shinsearach maidir le cur i bhfeidhm na Scéime Gaeilge 2010 - 2013
- fardal ar an éileamh ar sheirbhísí trí Ghaeilge a choinneáil, i gcomhar leis an Oifigeach Gaeilge, le linn chur i bhfeidhm na Scéime 2010 - 2013
- suirbhé a dhéanamh ar leibhéal inniúlachta foirne sa Ghaeilge faoi dheireadh mhí na Nollag 2010
- idirchaidreamh a dhéanamh leis an Oifigeach Gaeilge agus leis an Oifigeach Oiliúna maidir le cur chun cinn cúrsaí oiliúna sa Ghaeilge

Dúradh linn gur mheas Oifig an Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí go mbeadh sé níos oiriúnaí agus níos tairbhí don Aonad Cumarsáide agus Forbartha tuairisciú chuig an mBainistíocht Sinsearach seachas chuig an gCoiste Comhpháirtíochta maidir le cur i bhfeidhm na scéime. Cuireadh ar an eolas muid go gnách leis an Aonad tuairisc a chur ar fáil ar bhonn bliantúil, go hiondúil nuair a bhíonn an Tuarascáil Bhliantúil á ullmhú. Is féidir áfach go gcuirfí aon ábhar a bhaineann le cur i bhfeidhm an Achta a chur faoi bhráid an bhainistíocht sinsearach nuair is gá sin.

Deimhníodh dúinn go gcoimeádann an tAonad Cumarsáide agus Forbartha fardal den éileamh a bhíonn ar sheirbhísí i nGaeilge agus go dtuairiscítear ar an méid seo i dTuarascáil Bhliantúil na heagraíochta.

Deimhníodh dúinn freisin gur thug an tAonad Cumarsáide agus Forbartha faoi shuirbhé i measc baill foirne na hoifige i mí Deireadh Fómhair 2010. Mar chuid den cheistneoir sin iarradh ar bhaill foirne féin mheasúnú a dhéanamh maidir lena líofacht agus inniúlacht sa nGaeilge. Léirigh torthaí an tsuirbhé go raibh líofacht áirithe ag 25 ball foirne, nó 12.5% den fhoireann iomlán. De réir an tsuirbhé bhí triúr baill foirne líofa, bhí cumas maith labhartha agus scríofa ag 14 ball foirne, cumas bunúsach ag cúigear agus bhí triúr eile in ann déileáil le glaonna i nGaeilge.

4.4 An tAonad Cumarsáide & Forbartha

- idirchaidreamh a dhéanamh leis an Oifigeach Gaeilge agus leis an Oifigeach Oiliúna maidir le hoiliúint i bhfeasacht teanga ar na Cláir Insealbhairthe
- idirchaidreamh a dhéanamh leis an Oifigeach Oiliúna maidir le hoiliúint leanúnach d'oibreoirí lasc-chlár, d'fháilteoirí agus don fhoireann san Aonad Cumarsáide & Forbartha lena chinntiú go ndéileálfar le cumarsáid i nGaeilge ar bhealach pras agus sásúil
- idirchaidreamh a dhéanamh leis an Aonad HR agus Oiliúna maidir le taifead cothrom le dáta a bhunú ar an gcóras Peoplesoft de na baill foirne atá inniúil sa Ghaeilge faoi mhí na Nollag 2010

Tugadh le fios dúinn go n-eisíonn an tAonad Oiliúna fógraí rialta maidir leis na deiseanna oiliúna atá ar fáil do bhaill foirne. Mar atá luaite cheana féin cuireadh oiliúint ar fáil don

fhoireann fáiltithe i mí Aibreán 2010 agus do bhall foirne a ceapadh sa ról sin i mí Bealtaine 2011.

Dúradh linn gur shocraigh an Oifig an taifead maidir leis an líon foirne atá ábalta seirbhísí a sholáthar i nGaeilge a choimeád ar an liosta teileafóin seachas ar chóras ríomhaireachta Peoplesoft.

4.4 An tAonad Cumarsáide & Forbartha

- idirchaidreamh a dhéanamh leis an Aonad IT maidir le córas seiceála litrithe Gaeilge leictreonach a sholáthar don fhoireann a bhíonn ag déileáil le cumarsáid i nGaeilge
- idirchaidreamh a dhéanamh leis an tSeirbhís Leabharlainne & Faisnéise maidir leis an eolaire d'ábhar acmhainne atá ar fáil i nGaeilge agus a chinntiú go ndéanfar an t-eolaire a choimeád agus a thabhairt cothrom le dáta de réir mar is cuí
- láithreán gréasáin na hOifige a choimeád i bhformáid dhátheangach agus a thabhairt cothrom le dáta
- seoladh láithreáin ghréasáin i nGaeilge a bhunú faoi mhí an Mheithimh 2010 chun iontráil dhíreach ar leagan Gaeilge de láithreán gréasáin na hOifige a éascú
- a chinntiú go mbeidh an t-ábhar statach ar aon láithreáin ghréasáin nua a d'forbrófaí i rith na scéime seo dátheangach.
- a chinntiú go mbeidh na bileoga eolais agus na foirmeacha iarratais go léir a chuireann an Oifig ar fáil le scaipeadh ar an bpobal i gcoitinne á gcur ar fáil agus go leanfar á gcur ar fáil ag an am céanna sa dá theanga oifigiúla ar an láithreán gréasáin, agus nuair is cuí doiciméid den sórt sin a fhoilsiú faoi chlúdach amháin.

Tugadh le fios dúinn gur suiteáladh an bogearra Gaelspell ar ríomhairí an Oifigh Gaeilge agus an Leas Oifigh Gaeilge chun cuidiú leo a gcuid cúramaí maidir leis an réimse seo a chomhlíonadh.

Deimhníodh dúinn go gcoinníonn an tSeirbhís Leabharlainne & Faisnéise eolaire d'ábhar acmhainne atá ar fáil i nGaeilge cothrom le dáta.

Cuireadh ar an eolas muid go gcoinníonn an Oifig an t-ábhar atá ar an láithreán gréasáin ar bhonn dátheangach. Dúradh linn áfach nár forbraíodh seoladh i nGaeilge den láithreán faoi mar a bhí beartaithe sa scéim teanga. Mheas an Oifig nach mbeadh mórán tairbhe lena leithéid seo ó tharla nach mbaintear úsáid coitianta as ainm Gaeilge na hOifige ná go deimhin an leagan giorraithe den ainm i nGaeilge le hais an leagan Béarla, sé sin DPP. Ina ionad sin rinneadh athbhreithniú ar an mheitichlibeanna eochairfhocail a chuireann síos ar ábhar láithreán gréasáin na hOifige i nGaeilge. Bhí sé mar chuspóir ag an Oifig go dtreorófaí daoine chuig an leagan Gaeilge den láithreán nuair a dhéanfaí cuardach ar fhocail nó ar théarmaí áirithe ag baint leas as innill cuardaithe ar nós Google.

Tugadh le fios dúinn gur forbraíodh cumas na n-innill cuardaigh rochtain a fháil chuig leagan Gaeilge an tsuímh gréasáin leis an gcur chuige seo. Ba é tuairim na hOifige go mba thairbhígh an gníomh é seo ná seoladh an tsuímh a bheith ar fáil i nGaeilge. Cé nach n-easaontaíonn an Oifig seo le tairbhe na forbartha atá déanta caithfear a bheith airdeallach go bhfuil gealltanais reachtúla comhlíonta ina n-iomláine. Mura bhfuil tairbhe ag baint le gealltanais níor chóir an gealltanais sin a bheith tugtha sa gcéad áit. Níl

sé de chumhacht ná d'údarás ag an Oifig seo leasú a dhéanamh ar ghealltanais reachtúla a bhíonn daingnithe ag an Aire i scéim teanga.

4.4 An tAonad Cumarsáide & Forbartha

- Cinnteoidh an Oifig nuair a chuirfear foirmeacha iarratais agus bileoga eolais ar fáil mar leaganacha ar leith i nGaeilge agus i mBéarla go gcuirfear ráiteas oiriúnach ar an leagan Béarla den doiciméad ag cur in iúl go bhfuil leagan Gaeilge ar leith den doiciméad ar fáil agus go bhfuil an leagan Gaeilge le fáil chomh héasca céanna leis an leagan Béarla.
- a chinntiú go ndéantar an deilbhín Gaeilge ar Bhunachar Sonraí Faisnéise na hOifige a choimeád agus a thabhairt cothrom le dáta le go mbeidh siad seo a leanas san áireamh ann: eolaire de na baill foirne atá inniúil sa Ghaeilge; eolaire abhcóidí atá inniúil sa Ghaeilge; gluais de théarmaí dlíthiúla Gaeilge; abairtíní úsáideacha i nGaeilge do bhaill foirne a bhíonn ag déileáil le glaonna gutháin i nGaeilge; gluais d'abairtíní úsáideacha do bhaill foirne a bhíonn ag freagairt comhfhreagas i nGaeilge; nasc chuig an acmhainn Ghaeilge Seirbhísí Leabharlanna & Faisnéise; faisnéis úsáideach eile a bhaineann leis an nGaeilge
- tosaíocht a thabhairt don Ghaeilge ar lógó na hOifige agus ar stáiseanóireacht, ar dhuillíní dea-mhéine agus ar cártaí gnó uile na hOifige faoi dháta atá le cinneadh ag an líon stoic reatha atá ann ach tráth nach déanaí ná Márta 2011
- ailt i nGaeilge a chur san áireamh i ngach eagrán den nuachtlitir in-tí a chur chun cinn
- Ní sholáthraíonn an Oifig seirbhísí idirghníomhacha ar-líne i láthair na huaire. Má chuirtear seirbhísí idirghníomhacha ar fáil ar líne amach anseo áfach, tabharfar isteach iad sa dá theanga ag an am céanna.

Tugadh le fios dúinn nár fhoilsigh Oifig an Stiúirthóra aon fhoirmeacha iarratais ná bileoga eolais nua ó tháinig an dara scéim teanga i bhfeidhm. Deimhníodh dúinn go bhfuil tús áite tugtha do leagan Gaeilge d'ainm na hOifige ar stáiseanóireacht, cártaí gnó agus láithreán gréasáin na hOifige.

4.6 Fo-ghrúpa an Choiste Comhpháirtíochta

Tá fo-ghrúpa Gaeilge an Choiste Comhpháirtíochta comhdhéanta de bhaill foirne ó rannán dlíthiúil agus ó rannán riaracháin na hOifige a bhfuil suim sa Ghaeilge acu agus ar mian leo an teanga a chur chun cinn ar bhonn neamhfhoirmiúil tríd an eagraíocht. Tá an Oifig tiomanta tacú le hobair an fhoghrúpa maidir leis an nGaeilge a chur chun cinn laistigh den Oifig trí ghníomhaíochtaí sóisialta agus eile.

Cuireadh ar an eolas muid nach bhfuil an fo-ghrúpa Gaeilge den Choiste Comhpháirtíochta ag feidhmiú ar bhonn foirmiúil a thuilleadh. An méid sin ráite dúradh linn go bhfuil iar-bhaill an Choiste ag leanúint d'imeachtaí sóisialta a eagrú trí Ghaeilge.

5. MONATÓIREACHT

5.1 Beidh an tAonad Cumarsáide & Forbartha freagrach as oibriú éifeachtach na Scéime Gaeilge 2010 - 2013. Déanfaidh an tAonad monatóireacht ar fheidhmiú na Scéime agus tuairisceoidh sé chuig an mbainistíocht shinsearach tríd an gCoiste Comhpháirtíochta ar bhonn démhíosúil.

Deimhníodh dúinn go gcoimeádann an tAonad Cumarsáide & Forbartha cur i bhfeidhm na scéime faoi athbhreithniú rialta. Tá an méid sin le sonrú ón dul chun cinn leanúnach atáthar a dhéanamh. Tá sé socraithe ag an Aonad sin go tairbhí tuairisciú go díreach chuig an mbainistíocht sinsearach seachas dul tríd an gCoiste Comhpháiritíochta.